

פסק הלכה דרמטי: אפשר לקבוע יהדות על סמך בדיקה גנטית

צביקה קליין

פסק הלכה חדש עשוי להקל על עולים רבים מברית המועצות הנודר שים לספק הוכחות ליהדותם. בספר השאלות והתשובות 'במראה הבזק' חלק ט', שמכון 'ארץ חמדה' הוציא לאחרונה לאור בשיתוף המערך לשי רותים רוחניים בתפוצות של ההסתדרות הציונית, נפסק שאפשר לקבוע יהדות של גבר או אישה על סמך בדיקה גנטית ייחודית.

"בדיקת הגנום המיטוכונדריאלי, שעובר בצורה מוחלטת דרך האם, מאפשרת לזהות קרובי משפחה", אומר ראש מכון 'ארץ חמדה', הרב יוסף כרמל, ל'מקור ראשון'. "אם אפשר להוכיח שפלונית היא צאצאית של יהודייה, גם צאצאיה יוכרו כיהודים". לדבריו, "לכ-40 אחוז מהיהודים האשכנזים באירופה יש סימון גנטי המעיד שהם צאצאי ארבע אמהות שהיגרו לאירופה מהמזרח התיכון לפני כאלף שנה. מי שיוכל להוכיח שהוא

צאצא של אחת מארבע האמהות הללו, יש סיכוי גדול מבחינה סטטיסטית שהוא יהודי בהתאם לכללי ההלכה". הרב כרמל מסביר עוד ש"מכיוון שבנושא בירור יהדות מספיק 'רוב' ולא 'סימן מובהק', אנחנו יכולים במקרים רבים לקבל מישו בתור יהודי או יהודייה על סמך הבדיקה הזו, ואז כמובן הם אינם צריכים להתגייר". לטענת הרב כרמל, לפסק ההלכה המורכב יש השלכות משמעותיות ביותר בדור הנוכחי. "אחרי מה שקרה בשואה, בקרב יהודי ברית המועצות לשעבר יש מאות אלפי אנשים שלא יכולים להוכיח את יהדותם. הם גופים לים בין הכיסאות. אם הרבנות הראשית יכולה לקבל אותם כיהודים לפי ההלכה וללא צורך בגיור, זה יכול לגרום רום למהפך אדיר ביחס לעולים אלה". הרב כרמל סבור שיש כאן גם מסר חשוב לעולים: "זה יוכל להוכיח ליוצאי ברית המועצות שהרבנות הראשית והיהדות האורתודוקסית רוצות אותם, שהתפללנו שנים שיעלו

לישראל, שאפילו הפגנו למענם. הפכו את העולם כדי שיוכלו לעלות לישראל. יש כאן פתח לרבנות הראשית לישראל לעזור להם, לפי אמות מידה הלכתיות. הפסק מוכיח שהלכתיות אפשר לסמוך על התשובות המרעיות והסטטיסטיות. הבדיקה הגנטית יכולה לפטור כמעט 40 אחוזים מעולי רוסיה מהצורך בגיור". הרב כרמל מדגיש ש"לא מדובר בג'ון יהודי', אלא בזיהוי קרובים על בסיס בדיקה גנטית".

על החלק הסטטיסטי של פסק ההלכה חתום הרב פרופ' נתן קלר, בוגר 'ארץ חמדה', חוקר קומבינטוריקה הסתברותית וקריפטוגרפיה חזקה פרס קריל' היוקרתי. על המחקר הגנטי חתום פרופ' קרל סקורצקי מהטכניון ועמיתיו. הרב כרמל מספר שהמכון החל לעסוק בנושא בעקבות פנייה מרב ראשי בעיר אירופית מרכזית. הרב קיבל פנייה מאישה שסיפרה ש"סבתה מצד אמה היא ניצולת שואה, שלא רצתה קשר

לעם ישראל בגלל מה שעברה בצעירותה. לא היו מסמכים שיעידו על כתובה או כל סימן נוסף, והדרך היחידה הייתה הבדיקה הגנטית. תשובתנו הייתה שאפשר לסמוך על הבדיקה". אחד הרבנים שעומדים מאחורי הפסק המדובר הוא הרב זלמן נחמיה גולדברג (הגרונ"ז), לשעבר חבר בית הדין הגדול בירושלים.

הרב יוסף כרמל ועמיתו הרב משה ארנרייך עמלים בימים אלו להרחיב את התמיכה בפסק, והם מקווים שהרבנות הראשית תאמץ אותו. "פנינו לרבנות ולבית הדין הגדול. קיבלנו משוב חיובי מוועדה של בית הדין הגדול, אך טרם קיבלנו תשובה רשמית. אנחנו ממשיכים לעבוד מולם ומול רבנים חשובים אחרים שמקובלים על כלל ישראל, כדי שיתמכו בעניין".

9770793973003

39